Statnett

06.11.2026
Statnett.no

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Peer Olav Østli
Konserndirektør for Systemdrift og marked i Statnett
Vår ref: 2026/1480-2
Deres ref: 202614405

Statnetts høringssvar om endring i KILE ved beredskapsøvelser på separatdrift og svartstart

Vi viser til høringsdokument 2/2026 med forslag til endringer i KILE ved beredskapsøvelser på separatdrift og svartstart.

Statnett støtter RMEs forslag om å unnta avbrudd som følge av beredskapsøvelser knyttet til svartstart og separatdrift fra KILE-ordningen. Erfaring viser at realistiske øvelser er avgjørende for å sikre at nettselskaper og produksjonsanlegg er i stand til å gjenopprette kraftsystemet etter større sammenbrudd. Dagens KILE-regelverk kan i enkelte tilfeller virke hemmende på gjennomføring av slike øvelser. Forslaget vil derfor bidra til bedre beredskap og styrke evnen til systemgjenoppbygging.

Under gis våre innspill.

Avbrudd som følge av beredskapsøvelser må rapporteres med egen kode i FASIT

For at systemansvarlig skal kunne følge opp den foreslåtte rapporteringen, må alle nettselskap rapportere avbrudd og beregne avbrutt effekt, ILE og KILE som følge av de aktuelle beredskapsøvelsene med egen årsakskode i FASIT. Årsakskoden skal gjøre det mulig å identifisere hendelser som omfattes av KILE-unntaket, både i kontrollsammenheng og ved rapportering til eRapp. Systemansvarlig vil kontrollere at årsakskoden kun benyttes i forbindelse med tester som er forhåndsgodkjent (se nærmere om kriterier under). Dette må også omfatte tester som gjennomføres i distribusjonsnettet, et nettnivå systemansvarlig ikke er pålagt å foreta manuell kontroll av FASIT-rapporter etter forskrift om systemansvaret i kraftsystemet (fos) § 22.

Det bør presiseres at KILE-unntaket omfatter avbrudd også hos nettselskap som ikke deltar i øvelsen

Slik vi leser høringsforslaget gjelder unntaket KILE som oppstår kun for selskapet/selskapene som utøver selve beredskapsøvelsen. Vi vil peke på muligheten for at det som en følge av en beredskapsøvelse også vil kunne oppstå KILE-ansvar hos nettselskap som ikke deltar i øvelsen. Også slike KILE-kostnader bør etter vår oppfatning unntas fra KILE-ordningen. Vi ser at forslaget til konkret forskriftstekst er utformet på en slik måte at det kan omfatte alle nettselskap som får KILE som oppstår "som følge av beredskapsøvelser", men i selve høringsnotatet er det flere steder benyttet vendinger som peker kun på det/de konkrete nettselskapene som er med på beredskapsøvelsen. Dette kan med fordel presiseres i forbindelse med når forskriften vedtas.

Innspill til forslagene om kriterier for øvelser som kan unntas fra KILE

RME vurderer å fastsette nærmere kriterier for øvelser på svartstart og separatdrift som skal omfattes av et unntak fra KILE-ordningen, og ber om innspill på foreløpige vurderinger av kriterier. To av disse kriteriene omhandler systemansvarlig direkte:

- ***Koordinering med systemansvarlig*** *kan bidra til at øvelsene gjennomføres på en måte som ivaretar forsyningssikkerheten og hensynet til kraftsystemet som helhet. Etter dagens regelverk skjer det allerede koordinering av driftsstanser og endringer i koblingsbilde i regional- og transmisjonsnettet. Et mulig kriterium kan derfor være at øvelsen er planlagt og gjennomført i samråd med systemansvarlig.*
- ***Retningslinjer eller veiledning fra systemansvarlig*** *kan bidra til mer enhetlig praksis, erfaringsutveksling og bedre kvalitet i planlegging og gjennomføring. Slike retningslinjer kan videreutvikles over tid etter hvert som det høstes erfaringer med øvelsene.*

Til første punkt:

Det er viktig at systemansvarlig mottar tilstrekkelig informasjon om planlagte beredskapsøvelser, slik at systemansvarlig ikke iverksetter unødvendige/uønskede tiltak. Etter fos § 17 skal konsesjonærer i regional- og transmisjonsnettet og tilknyttede produksjonsenheter, rapportere planlagte driftsstanser til systemansvarlig for godkjenning før driftsstansen iverksettes. Ved øvelser i separatdrift omfatter dette overføringsanlegg som skal kobles ut, samt berørte produksjonsanlegg innenfor separatdriftsområdet.

For anlegg som omfattes av fos § 17 og skal inngå i en beredskapsøvelse, skal plan for driftsstans rapporteres til systemansvarlig i samsvar med bestemmelsen. Slik rapportering må etter systemansvarliges vurdering vedlegges en testplan. Testplanen bør ta utgangspunkt i den permanente gjenopprettingsplanen (GO-plan laget etter mal) som gjelder for nettområdet, og vise til scenarioene og stegene i denne.

Før en test gjennomføres, kontrolleres innstillinger til alle vern og regulatorer til aggregatene i området. Funksjonaliteten vil bli testet enkeltvis for hvert aggregat mot en begrenset testlast, og deretter flere aggregater sammen i et større område. Overgangen til separatdrift fra et normalt koblingsbilde skal testes med økende effektflyt over forbindelsen til synkront nett. Etter vår vurdering gir fos § 17 femte ledd systemansvarlig hjemmel til å fastsette nærmere krav til innholdet i en slik testplan.

Rapporteringsplikten etter fos § 17 og godkjente retningslinjer er i praksis begrenset til anlegg i nett med spenningsnivå på 110 kV eller høyere. Systemansvarlig har dermed ikke hjemmel til å stille krav til testplaner for gjennomføring av øvelser i anlegg på lavere spenningsnivå. Dersom systemansvarlig skal ha en rolle ved planlegging og eventuelt gjennomføring av øvelser på disse spenningsnivåene, bør det **etableres et vilkår for unntak fra KILE-ordningen som gjør det mulig å stille krav til rapportering av testplaner for slike anlegg.**

Systemansvarlig har etablert løsninger i Fosweb for innrapportering av driftsstanser. Denne løsningen må tilpasses behovet for å kunne innrapportere, behandle og godkjenne øvelser og testplaner.

Til andre punkt:
Vi er enig i at det over tid må utvikles en enhetlig praksis for gjennomføring av beredskapsøvelser. Dette kan delvis gjøres ved å utvikle retningslinjer for testplan.

Kommentarer til øvrige forslag om kriterier:
Varsling av sluttbrukere: Det virker ikke rasjonelt at alle sluttbrukere skal informeres om et mulig strømbrudd som kan oppstå ved gjennomføring av øvelser. Vårt forslag er at det kun er særskilt sårbare sluttbrukere som varsles (prosessindustri, sykehus, etc.).

Føringer for valg av tidspunkt for øvelsen: Vi tror det blir vanskelig å finne faste kriterier for valg at tidspunkt for slike øvelser. Over tid bør det gjennomføres flere øvelser i det samme området. Disse bør gjennomføres på tidspunkt som sikrer en viss variasjon i last og flytforhold (gjelder primært test av separatdrift).

Krav til dokumentasjon, evaluering eller erfaringsdeling: Vi tror det kan være nyttig med erfaringsdeling, og vi mener RME/NVE i så fall bør samle inn dokumentasjon og sørge for dette. Det bør samtidig gjøres en vurdering av hvor ressurskrevende dette vil være.

Med vennlig hilsen
Peer Olav Østli
Konserndirektør for Systemdrift og marked i Statnett